

Област Видин

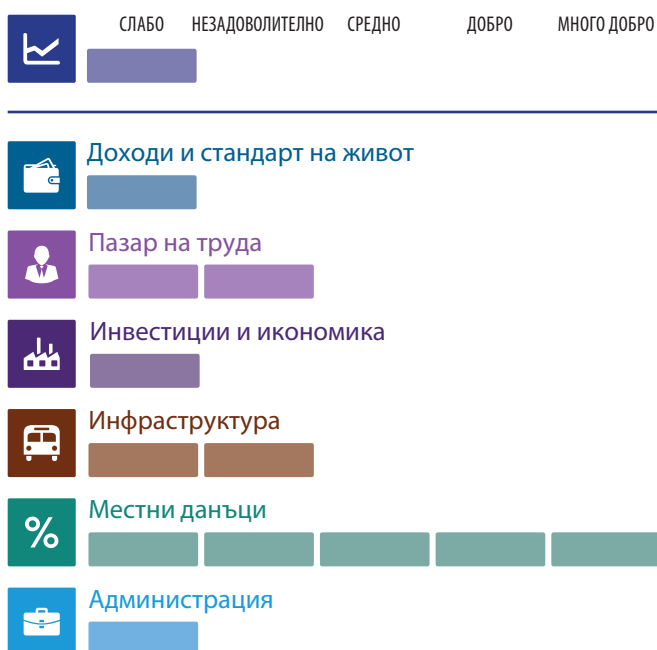
▶ Население (2021)	78 814
▶ Територия (кв.км)	3033
▶ Брой на населените места	140
▶ Дял на населението в градовете (%)	64,9



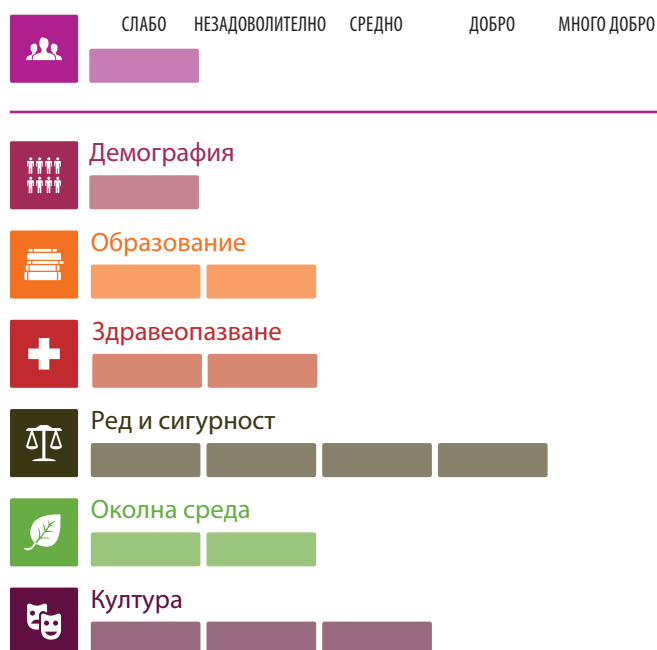
Видин е областта с най-слаби показатели в сферата на доходите и стандарта на живот. На пазара на труда се забелязват положителни тенденции, но коефициентите остават неблагоприятни. Инвестиционната и бизнес активност в област Видин са сравнително слаби, а инфраструктурата е недобре развита. Видин е областта с най-нисък усреднен размер на разглежданите местни данъци и през 2022 година. Показателите, оценяващи работата на местната администрация, подреждат областта в дъното на класацията.

Видин остава областта с най-неблагоприятна демографска картина в страната и през 2021 година. Представянето ѝ в сферата на образованието е незадоволително. Здравеопазването страда от недостиг на лекари специалисти и на легла. През 2021 г. натовареността на наказателните съдии в областта се повишава, но и бързината на правораздаването отбелязва скок. Сравнително ниският дял на населението в градовете обяснява относително ограничения дял на свързаността с обществена канализация. През 2021 г. интензивността на културния живот се засилва.

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ



СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ



ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

Доходи и стандарт на живот

Видин е областта с най-слаби показатели в сферата на доходите и стандарта на живот. Брутният вътрешен продукт на човек от населението нараства, макар и с бавни темпове, и през 2020 г. (до 8,8 хил. лв.), но в последните две десетилетия разликата със средния за страната БВП се увеличава все повече. Работната заплата на наетите по трудово и служебно правоотношение се повишава, но също е сред най-ниските в страната (след тази в област Благоевград). Средногодишният доход на лице от домакинството през 2021 г. е 4,7 хил. лв. (при 7,7 хил. лв. в страната).

Тези тенденции предопределят високото ниво на бедност в областта. През 2021 г. делът на населението, живеещо под националната линия на бедност, е 43,3% (при 22,1% в страната), а този на населението, живеещо с материални лишения – 27,0% (при 19,4% в страната).

Пазар на труда

Икономическата активност в областта намалява през 2021 г. за трета поредна година, достигайки 69,0% (при 72,0% в страната), и остава сравнително ниска. Това е съпроводено с увеличаване на заетостта и спад на безработицата, въпреки че и двата коефициента са значително по-неблагоприятни от средните в страната. Коефициентът на заетост е 57,5% (при 68,1% в страната), а този на безработицата – 16,7% (при 5,3% в страната).

През 2021 г. се наблюдава подобрение на образователната структура на работната сила, но то не може да компенсира влошаването от предходните години. Делът на населението на възраст 25–64 години с висше образование достига 19,8% (при 29,6% в страната), а на хората с основно и по-ниско образование – 17,6% (при 16,6% в страната).

Предизвикателство пред местния пазар на труда остава и застаряването на населението. Коефициентът на демографско заместване като съотношение на населението на възраст 15–19 години към това на 60–64 години се увеличава значително след 2013 г., но и през 2021 г. остава по-нисък от средния за страната – 66,1% (при 69,4% в страната). Това означава, че на всеки 100 души, на които им предстои да излязат от пазара на труда през следващите няколко години, съответстват 66 младежи, които ще се вляят в работната сила.

Инвестиции и икономика

Инвестиционната и бизнес активност в област Видин са сравнително слаби и през 2020 година. Броят на предприятията спрямо населението остава сред най-ниските в страната – 37 на хиляда души от населението при 60 на хиляда души в страната.

Разходите за придобиване на дълготрайни материални активи на човек от населението нарастват значително (с 27%

при 6% ръст в страната), но също остават сред най-ниските – 1,1 хил. лв. при 3,3 хил. лв. в страната. Същевременно обаче в областта се наблюдава отлив на чужди инвестиции и те намаляват до 968 евро на човек (при 3,9 хил. евро в страната). Спад има и в обема на произведената продукция – до 7,2 хил. лв. на човек, което е най-ниската стойност в страната и близо четири пъти под средното ниво.

Стойността на изплатените суми на бенефициенти по оперативните програми спрямо населението в областта е съизмерима със средната и нараства значително. Към 30 юни 2022 г. усвоените средства достигат 2,6 хил. лв. на човек. В рамките на област Видин най-много средства усвояват общините Белоградчик и Видин.

Инфраструктура

Видин е сред областите с най-слаби показатели в сферата на инфраструктурата (заедно с Враца и Монтана). Гъстотата на пътната и железопътната мрежа е близка до средната в страната. Делът на първокласните пътища и автомагистрали (11,3% при 18,5% в страната), както и качеството на пътната настилка (28% в добро състояние при 42% в страната) обаче са значително по-ниски от средните и през 2021 година. Достъпът на домакинствата до интернет остава нисък, въпреки че нараства до 74,8% (при 83,5% в страната). Видин е една от двете области (заедно със Смолян) без газификация.

Местни данъци

Видин е областта с най-нисък усреднен размер на разглежданите местни данъци и през 2022 година. Особено голяма е разликата при облагането на търговията на дребно – 4,58 лв. на кв. м средно за областта (при 12,99 лв. на кв. м в страната). Изключително ниско е и нивото на данъците върху превозните средства.

В рамките на областта общината с най-ниски средни данъци е Видин, а с най-високи – общините Брегово и Ружинци.

Администрация

Видин е сред областите с най-слабо представяне на местната администрация (заедно с област Кюстендил). Самооценките на администрацията за развитието на електронното управление и предоставянето на услуги на „едно гише“ в общините от областта са най-ниските в страната през 2022 година. Прозрачността на местните администрации също се запазва сравнително ниска и намалява през последните няколко години до 57,4% (при 70,2% в страната). Покритието на територията на областта от кадастралната карта – 97,4%, е равно на средното в страната.

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ ■

Демография ■■

Видин остава областта с най-неблагоприятна демографска картина в страната и през 2021 година. Коефициентът на естествен прираст намалява бързо и достига най-ниската си стойност от -25,7‰ – почти двойно по-ниско ниво от средното за страната (-13,2‰). Областта не успява и да задържа граждани и коефициентът на механичен прираст отново е отрицателен (-4,4‰), след като единствено през 2020 г. е положителен.

Продължителният период на бързо застаряване на населението се изразява и в изключително неблагоприятната възрастова зависимост в областта. Съотношението на населението на над 65 години към това на 0–14 години достига 248,0% (при 149,3% в страната), а към това на 15–64 години – 50,9% (при 34,0% в страната).

Делът на градското население е сравнително нисък и през 2021 г. (64,9% при 73,1% в страната), а гъстотата му – почти двойно по-малка от средната за страната.

Образование ■■

Представянето на област Видин в сферата на образованието е незадоволително. И през 2021 г. областта е сред тези с най-нисък коефициент на записване в V–VII клас – 78,8% (при 85,9% в страната). Делът на второгодниците се задържа на двойно по-високо ниво от средното за страната.

Представянето на учениците от областта на националното външно оценяване по математика след VII клас е изключително слабо и през 2022 година. С 21,6 т. (при 35,3 т. в страната) областта е на последно място в страната. Представянето на зрелостниците е по-добро, но също е под средното за страната. Средният успех на матурата по български език и литература в областта е „Добър“ 3,83 (при „Добър“ 3,97 в страната). Делът на слабите оценки е сравнително висок – 19,9% (при 17,0% в страната).

Броят на преподавателите в основното и средното образование спрямо учениците се повишава и за втора поредна година е по-висок от средния със 110 учители на хиляда ученици в областта при 97 учители на хиляда ученици в страната през 2021 година.

Положителни тенденции се наблюдават при висшето образование. В открития през 2017 г. филиал на Русенския университет във Видин през учебната 2021/2022 г. се обучават над 450 студенти.

Здравеопазване ■■

Делът на здравноосигурените в област Видин достига 92,4% през 2021 г. и остава над средното ниво за страната (88,7%). Броят на общопрактикуващите лекари продължава да е сравнително висок, но здравеопазването в областта страда от недостиг на лекари специалисти и на легла. Броят на леглата в местните многопрофилни болници нараства

през последните няколко години, но остава сравнително нисък – 4,25 легла на хиляда души от населението (при 5,62 на хиляда души в страната). Вероятно това е и причината за сравнително ниския брой на преминалите за лечение болни и през 2021 г. – 134,9 на хиляда души от населението (при 222,6 на хиляда души в страната).

Коефициентът на детска смъртност в област Видин отбелязва скок през 2021 г. и е 13,3‰ (при 5,6‰ в страната).

Ред и сигурност ■■■■

През 2021 г. натовареността на наказателните съдии в областта се повишава, въпреки че остава под средната, но и бързината на правораздаването отбелязва скок. Един съдия разглежда средно по 7,6 дела месечно (при 9,0 дела месечно на съдия в страната), а делът на делата, приключили в 3-месечен срок, достига 94% (при 89% в страната).

Броят на регистрираните престъпления срещу личността и собствеността в областта намалява, но остава по-висок от средния – 10,5 на хиляда души от населението (при 9,8 на хиляда души в страната). Същевременно разкриваемостта им нараства и достига 57,0% (при 51,7% в страната).

Околна среда ■■

Обемът на образуваните битови отпадъци през 2020 г. е сравнително нисък – 368 кг на човек годишно (при 409 кг на човек в страната). В същото време обаче делът на отпадъците, предадени за третиране и рециклиране, остава много малък – 18,9% (при 69,3% в страната).

Сравнително ниският дял на населението в градовете обяснява относително ограничения дял на свързаността с обществена канализация (57,7% от населението при 76,3% в страната) и с пречиствателни станции за отпадъчни води (49,3% при 66,7% в страната) през 2020 година. Делът на горските територии е нисък, както и на нарушените.

Култура ■■■■

Пандемията и ограниченията, наложени на културните мероприятия в цялата страната, се отразяват и на областта. Все пак през 2021 г. интензивността на културния живот се засилва, въпреки че остава далеч от нивата от 2019 година. Посещенията в кината нарастват над двойно – до 232 на хиляда души (при 351 на хиляда души в страната). Посещенията на театрите достигат 154 на хиляда души (при 129 на хиляда души в страната), а на библиотеките – 386 на хиляда души (при 449 на хиляда души в страната). Единствено посещенията на музеите продължават да намаляват, но остават сравнително много – 545 на хиляда души (при 426 на хиляда души в страната).

Ключови показатели за област Видин

Индикатори на икономическото развитие	2019	2020	2021	Средно за страната
БВП на човек от населението (лв., текущи цени)	8780	8847	n.a.	17 299
Средна годишна брутна заплата на нает (лв.)	10 302	11 253	n.a.	16 687
Относителен дял на бедните спрямо линията на бедност за страната (%)	35,0	43,3	43,3	22,1
Коефициент на икономическа активност на населението на 15–64 години (%)	70,1	69,1	69,0	72,0
Коефициент на заетост на населението на 15–64 години (%)	56,5	55,7	57,5	68,1
Коефициент на безработица на населението на 15 и повече (%)	19,1	19,3	16,7	5,3
Дял на населението с основно и по-ниско образование, 25–64 години (%)	15,4	18,5	17,6	16,6
Дял на населението с висше образование, 25–64 години (%)	19,2	18,0	19,8	29,6
Произведена продукция (лв./човек)	7649	7209	n.a.	27 213
Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (лв./човек)	839	1065	n.a.	3348
Преки чуждестранни инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор с натрупване (евро/човек)	1052	968	n.a.	3877
Дял на домакинствата с достъп до интернет (%)	63,0	44,8	74,8	83,5
Дял на пътната настилка в добро състояние (%)	28,4	24,6	28,3	42,0
Гъстота на пътната мрежа (км/100 кв.км територия)	20,2	20,2	20,1	18,0
Рейтинг за активна прозрачност на ПДИ за органите на местното самоуправление (%)*	61,9	60,2	57,4	70,2

Индикатори на социалното развитие	2019	2020	2021	Средно за страната
Коефициент на естествен прираст на населението (‰)	–16,4	–21,9	–25,7	–13,2
Коефициент на механичен прираст на населението (‰)	–7,9	2,1	–4,4	1,9
Среден успех от матурите по БЕЛ**	4,21	4,12	3,83	3,97
Среден успех на изпита по математика след VII клас (в точки)**	28,7	28,4	21,6	35,3
Нетен коефициент на записване на населението в V–VII клас (%)	78,9	80,8	78,8	85,9
Брой на преподавателите в основното и в средното образование на 1000 ученици	94	104	110	97
Дял на здравноосигурените лица (%)	92,7	91,2	92,4	88,7
Население на един общопрактикуващ лекар	1428	1465	1433	1734
Регистрирани престъпления срещу личността и собствеността на 1000 души	13,2	12,5	10,5	9,8
Натовареност по щат на наказателните съдии (дела/месец)	6,6	4,3	7,6	9,0
Дял на населението с достъп до обществена канализация (%)	57,9	57,7	n.a.	76,3
Образувани битови отпадъци на глава от населението (кг/човек/година)	369	368	n.a.	409
Дял от битовите отпадъци, предадени за третиране и рециклиране (%)	18,9	18,9	n.a.	69,3
Посещения в кината на 1000 души от населението	397	102	232	351
Посещения в музеите на 1000 души от населението	2546	1139	545	426

* Данните за 2021 г. са включени в изследването от 2022 г. Същото важи и за предходните години.

** Данните се отнасят за учебната 2021/22 година, а матурите са проведени през 2022 година. Същото важи и за предходните години.